

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Otvoritev belokranjske železnice

25. maja 1914.

BELIKRAJINI V POZDRAV!

Čul je on, vitez orjak v železju od nog do glave, zmagoslaven junak, da živi tam v deveti deželi devica krasotica. Vitek je nje stas, zvonk nje glas, milodoneča nje beseda. Oblečena je v snežnobela krila, ki jih ji tkejo nje družice. Po holmih in dolinah odmeva nje spev, sprehaja se med dehtečimi trtami, vrt ji nosi cvetja na pota. A vendar ni vedro nje oko! Slišala je o drugih deželah, in zahotelo se ji je videti jih. Poslala je svoje oprode iskat pota. Vrnili so se in rekli: Vseokrog smo povedali tvojo željo, tudi zate pride dan! In čakala je in hrepenela.

Slišal je o nje želji vitez orjak, in nemirno mu je bilo srce pod železnim oklepom. Poslal je svoje oprode iskat pota do nje. Poteklo je leto in dan, in vrnili so se, rekoč: Daleč je njena dežela, vode in hribi so vmes. Pa jim de junak, orjak v železju od nog do glave: Pogum, sokoliči! Če so reke, premostite jih, če so hribi, prevotlite jih! In šli so. Minilo je zopet leto in dan, in vrnili so se: Storili smo, kakor si ukazal. Zdaj pa hiti! Glej, majnik je razlil svoj čar na njene vrtove, in ona hrepeni po tebi.

In zajezdil je junak urnega vranca in drvil skozi hribe in preko voda. In ko je zadnjič zažvenketalo njegovo železje v temnem naročju gore, in mu posijal v obraz beli dan, je zaoril glas: Tu je njen dom!

In ostrmel je orjak nad krasoto njene dežele, in v lahnem loku kot orel pohitel prek gričev in dolin in obstal pred njo, ki ga je čakala v kolu belih družic.

Pozdravljena! Naj spozna svet naokrog Tvojo krasoto, a naj se je ne dotakne!

K otvoritvi belokranjske železnice.

Zgodovinska reminiscenca.

Niti sto let ni preteklo, odkar se je nova iznajdba železnih cest jela širiti po Evropi. Pravi iznajditelj hlapona je bil Jurij Stephenson, ki je l. 1814 dal napraviti več lokomotiv, katere je rabil za prevažanje premoga pri Newcastlu na Angleškem. Prvo železnico, ki je služila javnemu prometu, so otvorili l. 1825 med Stocktonom in Darlingtonom, a vozila je s hitrostjo do 17 km na uro. Od zdaj so tehniki le spolnovali Stephensonovo izumitev. Gradnja železnic je vsled tega hitro napredovala. Tako so že l. 1826 premogovniki ob Ruhri in Saari na Porenkem dobili 60 km dolgo železnico. L. 1830 je bila v Avstriji otvorena prva železnica iz Prage v Lano v dolgosti 45 km. Za to je l. 1832 sledila 127 km dolga proga z Budejevic v Linc na Gornjeavstrijskem, kjer so začetkoma vozili s konji. L. 1838 pa je tudi v Avstriji zapiskala lokomotiva na progi Dunaj-Vagram. Od tedaj pa se je graditev železnic silno pospeševala po vsej Evropi.

Naša država prednjači radi svojega hribovitega terena v gradnji pogorskih železnic. Avstrijski tehniki so si pri zgradbah planinskih železnic — osebno one čez Semernik in Brener — pridobili svetovni sloves.

Slovenske dežele so dobile železnico, ko se je šlo za zvezo Dunaja z glavnim trgovskim mestom Trstom. Južna železnica je v naših pokrajinah stekla med l. 1846 do 1856. Kranjska dežela je dobila l. 1870, tedaj cesarjevič Rudolfovo, sedanja c. kr. državno železnično progo Ljubljana-Trbiž na Gorenjskem. Zanj so si prizadevali tedanji državni poslanci slovenski, v prvi vrsti gorenjski rojak, pesnik dr. Toman.

Ko se je dosegla tista proga, bilo je pač le vprašanje časa, da se gradi tudi dolenjska proga za naše ozemlje, ki je skoro tako veliko kakor gorenjsko in notranjsko. Pred polstoletjem se je mnogo pisalo o dolenjski železnici, a do dejanja ni prišlo, dokler se ni energično zanj zavzel tedanji državni in deželni poslanec profesor Fran Šuklje. Zapisniki državnega zbora na Dunaju in deželnega zbora kranjskega v Ljubljani spričujejo, da ta neumorni poslanec ni spustil z vidika dolenjske železnice. Prepotoval je vso Dolenjsko, prigovaljal občinam, katere so prišle v poštev glede dolenjskih prog, povzročil delniško družbo . . . da je mogel z dokazilnimi listinami stopiti pred cesarsko vlado in jo nakloniti za prepotrebno zgradbo.

Kranjski deželni zbor je v vsakem zasedanju obravnaval o dolenjski železnici in ko je slednjič sprejel garancijo za obrestovanje delniške glavnice, bila je dolenjska proga zagotovljena, a le do Novega mesta-Straže, oziroma Grosuplja-Kočevja. Z gradnjo se je začelo leta 1892. Dne 29. septembra se je izvršil na prostoru sedanjega novomeškega kolodvora blagoslov pričete proge in se je zasadila prva lopata. Tedaj je pojasnil pomen tistega dneva v vznemirjenem govoru poslanec Šuklje. Med drugim je omenjal, da nobena pokrajina, ki je ločena od svetovnega prometa, ne more prav uspevati; ako ne vstopi v krog svetovnega življenja, bila bi zgubljena, uničena. Dokaz nam je uprav Dolenjska, kjer je zaostajalo poljedelstvo, trgovina, obrt; nehale so še iste tovarne, ki smo jih že imeli (n. pr. Dvor, Gradac). Ni čuda, da se je presviti cesar sam zanimal za dolenjsko železnico ter pospešil njeno zgradbo . . . In čez dve leti dne 31. maja 1894 je iz Ljubljane pripisal hlapon na novomeški kolodvor, pripeljavši seboj merodajne činitele in dostojanstvenike.

A vsak dolenjski rojak je bil prepričan, da bi ta proga ne dosegla svojega namena, ampak da se mora podaljšati do deželne meje, spojit s hrvatskimi železnicami, ter avstrijski jug skleniti s sredi-

ščem naše države. Poslanec Šuklje je zopet z železno vztrajnostjo vzel v roke to prepotrebno akcijo za belokranjsko železnico. Vsa slovensko-hrvatska delegacija v državnem zboru na Dunaju mu je bila zaslonba, eden glavnih njenih postulatov je bila železnična zveza doli v Dalmacijo. Kranjski deželni zbor je pogosto urgiral podaljšanje dolenjske proge. Tedanji poslanci Viljem Pfeifer, vitez Zavinšek, župnik Fran Schweiger in tovariši so stavili predlog za tako zvano belokranjsko železnico. A preteklo je vendar še desetletje, preden se je mogla izpolniti ta vroča želja Slovencev in Hrvatov. Ugoden trenutek je prišel, ko se je l. 1907 sklepala nagodba z Ogrsko. Da so Ogrji dobili za svoj izvoz proti Nemčiji ugodnosti na progi čez Oderberg, morali so tudi naši državni polovici kaj privoliti. Tako je tedanji ministerski predsednik bar. Beck privzel v pogodbo tudi belokranjsko železnico ter njeno podaljšanje čez Liko v Dalmacijo. V zmislu te pogodbe bi morala biti naša železnica l. 1912 že gotova. A vmes je prišla l. 1908 priklopitev Herceg-Bosne k monarhiji, vsled tega velika napetost med Srbijo in našo državo, mobilizacija je zahtevala mnogo milijonov — in gradnja se je zavlekla, dasi je trasijski oddelek v Novem mestu že par let posloval. Slovenska delegacija na Dunaju ni mirovala, ampak je v državnem zboru po prof. Jarcu in deželnem glavarju dalmatinskem dr. Ivčeviću stavila predlog za to nujno zgradbo in pri ministerstvih urgirala izpolnitev pogodbenih točk z Ogrji. Energični načelnik hrvatsko-slovenskega kluba na Dunaju, sedanji deželni glavar dr. Šušteršič je mej tem srečno rešil kontroverzno radi prvotnega načrta Semič-Metlika ali Semič-Črnomelj-Metlika, da se je določila sedanja proga, ki gotovo bolj odgovarja občinam koristim Belokrajine z ozirom na bodočo zvezo Črnomelj-Vinica in dalje na Hrvatsko. Slednjič se je izposlovalo, da so merodajni krogi ustregli vroči želji spodnje Dolenjske. In tako se je 23. marca 1912 izvršil blagoslov za novo progo in zasadila prva lopata ob mestnem drevoredu, kjer se zdaj dviguje visoka škarpa ob predoru blizu železničnega mosta.

Vso belokranjsko progo so prevzele tri stavbene tvrdke: od novomeškega kolodvora proti Ruprčvrhu podjetje dr. ing. Samohrd; v Rožni dolini proti semiškemu kolodvoru tvrdka Biederman et Co; od tam pa do deželne meje podjetje Lončarič. — Samohrd je imel težje delo pri tunelu in železničnem mostu čez Krko. Biederman je izvršil vodne naprave v Rožni dolini in glavni tunel pod semiško

goro. Lončarič pa je izpeljal zanimiv viadukt pri Otavcu. Trasijsko in gradbeno vodstvo cele proge je bilo v rokah lju-beznjivega g. nadsvetnika Božidara Opitz-a.

In tako je to veliko delo za našo Dolenjsko srečno končano. Dan 25. majnika 1914 ostane z zlatimi črkami zapisan v zgodovini naše ožje domovine. Kakor se je naše dolenjsko glasilo ob začetku gradnje hvaležno spominjalo vseh merodajnih činiteljev, tako stori tudi ob dokončanju naše železnice. Čast in hvala gre cesarski vladi, ki je uslišala utemeljene prošnje našega ljudstva, in odprla novo pot, ki bo v blagor vse južne Avstrije. Čast posebno Nj. ekscelenci, sedanjemu železničnemu ministru baronu Forsterju, ki se je že pred deceniji kot mlad uradnik pečal za načrte naših dolenjskih železnic. On je bil, ki je srečno stiliziral formulo, privzeto v nagodbo za zgradbo te proge na našem jugu. In uprav on je bil prvi minister, ki je obiskal našo Dolenjsko in se na licu mesta prepričal o naših potrebah. Kako pomenljivo, da uprav on otvarja belokranjsko železnico, on, katerega pozdravljajo Belokranjci kot svojega soobčana! — Čast Nj. ekscelenci deželnemu predsedniku baronu Schwarzu, ki ima čuteče srce za potrebe našega ljudstva. — Kdo bi se zdaj hvaležno ne spominjal očeta dolenjskih železnic, dvornega svetnika Frana pl. Šukljeta, ki gleda pač lahko ponosno na sad svojega truda? Hvaležno beležimo lep uspeh slovensko-hrvatske delegacije, ki je smotreno postopala, da se je ta za Avstrijo važni jugoslovanski postulat oživotvoril. Priznanje gre posebno poslancem S. L. S. — njim na čelu sedanjemu deželnemu glavarju Dr. Šušteršiču — ki niso zamudili nobene prilike povzdigniti svoj glas za napredek naše Dolenjske. Bivši in sedanji poslanci tega ozemlja prof. Jarc, Dermastija, Pfeifer, Schweiger, Matjašič, Dular, Mihelčič in Zure so bili zvesti tolmači ljudskih teženj.

Pozdravljeni vsi dostojanstveniki; vaša navzočnost pri otvoritvi nam je porok, da hočete tudi v bodoče podpirati naše stremljenje po gospodarskem in kulturnem napredku. Kolikor je bilo v prejšnjih časih zamujenega, naj se zdaj z združenimi močmi skuša doseči. Pozno smo sicer prišli na vrsto, a ni še prepozno. — Ustvarite Jugoslovanu one predpogoje, ki so povzdignili druge narode, da se bo čutil med njimi enakopravnega v vsem javnem življenju; on se bo držal svoje grude, on bo kakor prejšnje veke hvaležno stal na braniku staroslavne Avstrije ter zvesto čuval njeno obal adrijskega morja.

Gospodarstvo.

Gospodarski pomen belokranjske železnice.

Približal se je trenutek, da se izpolni tudi našim rojakom onkraj Gorjancev vroča želja, ki so jo gojili cela deset- in desetletja. V ponedeljek 25. maja se slovesno otvori in v sredo 27. maja se izroči javnemu prometu težko pričakovana belokranjska železnica. Tako stopi tudi ta del naše lepe dežele, ki je bil dosedaj najbolj osamljen in zapuščen, v svetovni promet s sosednimi deželami, saj se ne zveže samo z osrčjem naše dežele, ampak hkrati tudi s Hrvatsko in sosednimi deželami.

Belokrajina je dosedaj mnogo trpela, ker je bila prikrajšana v svojem gospodarskem razvoju v enem in drugem oziru. Ne le, da ji je manjkalo ugodnih prometnih zvez, so jo zapuščale tudi najboljše delavne moči. Spričo nezadostnega zaslužka in slabega izhajanja je hiralo vse gospodarsko življenje. Manjkalo je dobre kupčije in denarja.

Z novo železnico se bo izvršil velik preobrat. Belokrajina se bo obudila k novemu življenju. Ta preobrat, ki ga bodo čutili vsi stanovi, se bo najbolj kazal na kmetiji. Kupčija s kmetijskimi pridelki in proizvodi, ki je bila dosedaj težavna in zamudna in navezana bolj na krajevni promet in na domači trg kakor pa na izvoz, se bo z novo progo olajšala in močno povzdignila. Največ bosta pridobili vinogradništvo in prašičjareja, na kateri panogi je Belokranjec že od nekdanj navezan, ker mu dajeta glavne dohodke pri njegovem gospodarstvu. Prenehala bo dolgotrajna, težavna in dragocena pot čez visoke Gorjance z vinskimi tovari in zaklanimi prašiči. Ob dobri in lahki kupčiji se bodo gospodarji lotili s podojenimi silami svojih lepih vinskih goric in iskali novih zakladov v zemlji, ki jih bo pomagala odpirati nova železnica. Povzdignila se bo prašičjareja, ker bo našla več in boljših odjemalcev. Po tržnih krajih se bo razvila živinska in prašičja kupčija, ki bo najugodnejše vplivala na zboljšanje reje, pa tudi na to, da se bodo naši rojaki bolj in bolj oprijemali domače reje ne le pri goveji živini, ampak tudi pri prašičih.

Veliko bo pridobila vsa kupčija, saj se bo vse lažje razvijala kakor prej. Pocenila in skrajšala se bo pot za kupca in prodajalca, za blago in za pridelke.

Zelo ugodno bo vplivala nova železnica tudi na razvoj sadjarstva. Belokrajina ima prav ugodne lege za pridelovanje vsakovrstnega in zlahtnega sadja. Ko steče nova železnica, bo podana prilika, da se povzdigne tudi sadna kupčija, ki bo prinašala lahko lepe tisočake v deželo.

Pa tudi vse drugo kmetijstvo bo pridobilo z novo železnico. Čim ugodnejši bodo dohodki iz živinoreje in prašičjareje, tem več se bo storilo tudi za izboljšanje poljedelstva, travništva in pašništva. Kmetovalci se bodo poprijeli bolj intenzivnega, bolj skrbnega obdelovanja in povzdignilo se bo zlasti pridelovanje krme, ki je tudi za belokranjsko gospodarstvo največjega pomena.

Nova železnica prinese pa tudi poglavitni pogoji za nastanek in razvoj industrije, ki bi tudi v Belokrajini najblagojejejeje vplivala na izboljšanje gospodarskega življenja in ki bi lahko veliko pripomogla, da bi imeli rojaki doma več dela in zaslužka.

Naši Belokranjci se opravičeno vesele pomembnega dne, ko steče po njihovi lepi krajini nova železnica. Veselimo se tega trenutka tudi vsi drugi Dolenjci, saj nas bo nova proga tesneje zvezala v naših gospodarskih težnjah in nam bo odpirala nova pota za našo kupčijo.

Naj bi nova proga v resnici prinesla vse tiste ugodnosti za povzdigo našega gospodarstva, ki jih tako željno pričaku-

SPORED

slovesne otvoritve železniške proge Rudolfovo — Metlika — deželna meja (Belokranjska železnica)

v ponedeljek, dne 25. maja 1914.

Ob 7. uri zjutraj se zbera ljubljanski slavnostni gostje na postaji Ljubljana (glav. kolodvor) in pozdravijo Njega ekscelenco g. železniškega ministra.

Ob 7. uri 18 minut zjutraj: Odhod iz Ljubljane s posebnim vlakom.

Ob 9. uri 23 minut dop.: Prihod v Rudolfovo. Cerkevno blagoslovljenje nove železnice in otvoritvenega vlaka po Njega knezoškofjski milosti gospodu knezoškofu ljubljanskem.

Ob 9. uri 53 minut dop.: Odhod otvoritvenega vlaka na novo progo. Mrzlo okrepičilo med vožnjo.

Ob 12. uri 39 minut pop. Prihod v Metliko. Malo kosilo, prirejeno od mestne občine Metlika.

Ob 2. uri 9 minut pop.: Odhod iz Metlike.

Ob 2. uri 49 minut pop.: Prihod v Črnomelj. Slavnostni banket, prirejen od mestne občine Črnomelj in ostalih belokranjskih občin.

Ob 6. uri 29 minut zvečer: Odhod iz Črnomlja.

Ob 7. uri 27 minut zvečer: Prihod v Rudolfovo.

Ob 7. uri 35 minut zvečer: Odhod v Ljubljano nazaj.

Ob 9. uri 40 minut zvečer: Prihod v Ljubljano (glavni kolodvor).

VOZNI RED

za posebni vlak ob otvoritvi železniške proge Rudolfovo — Metlika — deželna meja.

Postaja	Prihod	Obstanek	Odhod
Ljubljana (gl. k.)	zjutraj	—	7 18
Grosuplje	7 53	5	7 58
Trebnje	—	—	8 57
Rudolfovo	9 23	30	9 53
Kandija (o. p.)	9 57	10	10 07
Virčna vas	10 18	5	10 23
Uršna sela	10 35	10	10 45
Rožni Dol	10 53	5	10 58
Semič	11 14	15	11 29
Rosalnice (o. p.)	12 29	5	12 34
Metlika	12 39	90	2 09
Dobravice (o. p.)	2 18	5	2 23
Gradac na Kranjskem	2 32	5	2 37
Črnomelj	2 49	3 40	6 29
Rudolfovo	7 27	8	7 35
Grosuplje	9 03	1	9 04
Ljubljana (gl. k.)	9 40	zvečer	

jemo od nje in naj bi kar najuspešnejše vplivala tudi na to, da bi našli naši rojaki potrebno blagostanje doma, da bi jim ne bilo treba zapuščati domače grude v takem številu, kakor se je to sedaj godilo. Naj se povrne z novo prognozo tudi v Belokranjino sreča in zadovoljnost!

Rohrman.

Politični pregled.

Mesto rajnega dr. Žitnika je izvoljen na Notranjskem za državnega poslanca dr. Lovro Pogačnik, dež. tajnik v Ljubljani.

Dr. Šviha pred sodiščem. Pretekli teden se je vršila zanimiva razprava dr. Švihe proti uredništvu čeških „Narodnih listov“. Narodni listi so namreč dr. Švihi očitali, da je kot bivši državni poslanec od leta 1910 bil tajni sodnik državne policije, koji je izdajal tajne sklepe čeških političnih strank in da je za to izdajalsko službo dobival mesečno plačo po 800 K. Zaslišanih je bila cela vrsta prič, mej temi tudi veliko poslancev. Nekaj prič je v resnici izpovedalo zanimive stvari, ki obdolžitev Narodnih listov v precejšnji meri potrjujejo. Kot priča je bil zaslišan tudi dr. Šviha sam, ki je odločno izjavil, da so obelodanjene obdolžitve popolnoma neresnične. Uradniki državne policije niso bili zaslišani, ker jim vlada ni dovolila izpovedati, da varujejo uradno tajnost. Porotno sodišče je urednika oprostilo, češ, da se mu je posrečilo dokazati, da je pisal o dr. Švihi resnico.

Italijanska vlada je na zahtevo avstrijske vlade uvedla strogo preiskavo proti prefektom onih mest, kjer so se vršile protiaustrijske demonstracije. Neapoljskega prefekta je vlada že odstavila. Bomo videli.

Zoper laške kričarje, ki so ob posetu angleških častnikov v Piranu upili „Eviva Italia“, je uvedena že preiskava.

Revolucija v Albaniji. V Albaniji je notranji mir vedno bolj ogrožen. Vojni minister Essad paša je hotel albanskega kneza Wieda odstaviti in sebe postaviti na albanski prestol. Na svoji strani je imel zelo veliko pristašev, osobito vojaštva, vendar se ga je posrečilo po kratkem boju aretirati.

Albanija ni kos Epircem. Londonska konferenca je priklopila tudi Epirce, t. j. okoli 200.000 Grkov, ki so ortodoksni kristjani. Da jim ne bi Albanci, ki so po veliki večini mohamedanci, delali sile v verskem in narodnem oziru, so se uprli. — Njihov vodja Zographos je do sedaj tako uspešno prodiral proti Albancem, da so se že začela pogajanja v prilog Epircem. Kakor poročajo listi, so pogajanja v najboljšem teku. Epirci bodo najbrž dobili narodno in versko samoupravo.

LISTEK.

Materin spominek.

(Zgodovinska slika.) El Rab. (Konec.)

V prejšnjih časih bi se bile Petru zdele te besede proroške, svete; zadnje dni pa je spoznal predikanta do dobra, zato se je tem besedam porogljivo nasmejal.

Vlahovič je dobro opazil njegov posmeh in umolknil.

Zavladal je molk.

Peter se je vsled dolgega časa zaobrnil na postelji; pri tem pa mu je izpod obleke zdrsnila svetinjica, ki jo je nosil na vratu. Podoba Matere božje je bila na njej. Kakor bi ga pičila kača, se je Peter zgnil, ko je ugledal svetinjico, na katero je bil že davno pozabil. Naglo jo je hotel skriti pred Vlahovičem, a ta je že stal poleg njega.

„Pokaži!“

„Spominek je od matere,“ se je opravičeval Peter in sram ga je bilo božje podobe. Predikant je hitro zgrabil svetinjico in mu jo strgal z vratu.

Peter je skočil pokoncu.

„Svetinjo nazaj!“

Mladeniški tabor na Slinovici.

Kljub slabemu vremenu se je zbralo v nedeljo, dne 17. t. m. na Slinovici čez 150 fantov iz bližnjih krajev; večina je bila v kroju. Po osmi uri se je vršila maša; naši vrli fantje so korporativno sprejeli sv. obhajilo.

Zborovanje se je vršilo pod milim nebom; nebo nam je bilo vendar toliko naklonjeno, da je do konca zborovanja od megle le pršelo. Zborovanje je otvoril g. jurist Marinček in pozdravil pred vsem kostanjeviškega župana Colariča, v kojega občini se je zborovanje vršilo in izražal svoje posebno veselje nad naklonjenostjo gospoda župana do orlovske organizacije.

Pozdravil je tudi vse druge navzoče in podal besedo g. dr. Ogrizeku iz Novega mesta, ki je v daljšem govoru razvijal pomen in namen zborovanja in pomen orlovske organizacije sploh.

Pred več stoletji so se ravno pri tej cerkvi zbirali naši predniki v posvet, kako naj se ubranijo pred turškimi navali. Danes vidimo pred seboj naše dolenske fante, ki so se prišli posvetovati in priporočiti materi Dobrega sveta. Dolenjski fantje se morajo dobro zavedati, da so oni poklicani nasledniki svojih očetov, da bo torej od njih odvisno ali bo Dolenjska ohranjena Dolenjem in kako bo napredovala.

Zato je ravno orlovska organizacija kakor nalašč v to poklicana, da s svojo disciplino pripravi naše fante za bodočnost. Ravno nevednost, nediscipliniranost je ona rana, ki je do sedaj slovenskemu ljudstvu že veliko škodovala bodisi v verskem, bodisi v narodnem, bodisi v gospodarskem oziru.

Le škoda, da še naši stariši sedaj nočejo spoznati, kako priporočljiva je orlovska organizacija, da ohranimo naše fante za našo katoliško slovensko domovino. Danes so navzoči možje in žene zopet videli, kako pošteni in vereni so naši Orel; najprvo se je priporočil Materi Mariji in Bogu in se le nato je počel z zborovanjem. Tu pač naši starši prav lahko sodijo, ali naj puste fanta k Orlu ali pa med one liberalne vrste, ki se iz Boga in procesije norca delajo in poštene ljudi celo na cesti napadajo.

Dolenjski Orel naj se dobro zaveda, in dolenjski starši naj ne pozabijo, da je Orel tudi na Dolenjskem najboljši prijatelj naših dolenjskih fantov in dokler bodo naši dolenjski fantje v orlovskih vrstah, lahko s ponosom kličejo: Još Dolenjska ni propadla, dok mi živimo.

V imenu cerkvene oblasti je pozdravil nato zborovalce g. kaplan Rogelj, predsednik okrožja Globavs pa je navdušeno po-

zival Orle k vztrajnosti in neomahljivosti v boju proti nasprotnikom.

K besedi se je oglasil tudi g. župan Colarič in došle Orle v imenu kostanjeviške občine pozdravil, nakar je g. iur. Marinček zaključil zborovanje opozarjajoč že naprej na prihodnjo prireditev, koje podrobnosti bodo že pravočasno zvedeli.

Cerkveni govor je imel č. g. Komlanec, ki je utrjeval navzoče Orle s prepričevalno besedo na začrtani poti. Kajti kdor se vojskuje pod nebeškim Načelnikom, kakor se bojujejo Orli, se mu ni treba bati za zmago, ako bo le natanko izpolnjeval njegova povelja.

Z Bogom so začeli in z Bogom končali; navzoče ljudstvo je dobilo najboljši vtis in se prepričalo o čistih namenih dolenskega Orla.

Belokranjski vestnik.

Zlato poroko sta obhajala v Metliki g. Eman. Fux in njegova gospa soproga. Zlatoporočencema: Na mnoga leta!

Črnomaljski okrajni šolski svet je sklenil v svoji seji 18. t. m., da se slavnosti otvoritve železnice udeleži tudi šolska mladina in sicer iz sledečih šol: Rožni Dol, Semič, Črnomelj, Gradac, Podzemelj, Metlika, Božakovo. Ta dan je tudi za vse šole v okraju prost šole.

Draščiči. Vinogradi nam letos obetajo obilno trgatve. Da bi nas le Bog obvaroval kake nesreče. Več metrov škarpe se je podrla ob deželni cesti pri Draščičih, a je cestni odbor takoj dal novo napraviti in sicer veliko bolj sigurno kot je bila prejšnja.

Loterijske številke.

Trst, 21. maja 75 16 42 85 7

Dečka

nad 15 let, ki ima veselje do orgljanja in bi pomagal pri cerkvi, ga takoj sprejme
Ign. Hladnik, kapit. org. v Novem mestu.

Domače in tuje novice.

Drugi romarski shod pri sv. Erazmu v Soteski bo po navadi šesto nedeljo po Veliki noči. Za daljne romarje bo letos posebno ugodno, ker lahko pridejo z vlakom ob polu 8. uri zjutraj v Stražo in odtod v Sotesko, kar druga leta ni bilo mogoče, ker ni vozil noben jutranji vlak do Straže. Služba božja je ob shodih vedno ob 10. uri.

Peter, pa je jokaje skrival glavo v materino odejo. Kar se je mati še enkrat zganila in z očmi poiskala njega; poklicala ga je k sebi, snela z vratu svetinjo Matere božje in mu jo obesila na vrat. „Sin moj, tole imej za spomin od svoje matere! Marije in Boga nikdar ne pozabi, bodi...“ Beseda ji je zastala v grlu — še en globok zdih — telo se je krčevito streslo — ni je bilo več.

In on? On je pozabil Marijo, pozabil vero, ki ga jo je učila mati in se poprijel vere, ki jo oznanjuje tuj človek! Ali se je mar mati motila?

Silen boj je divjal v Petrovem srcu. — Tisto noč ni zatisnil očesa, dajal je račun od svojega hiševanja. —

Ko je zjutraj veliki hlapec prinesel zajtrk, ga je Peter prosil, naj pokliče prošta.

Martin ga je neverno pogledal, vendar ni rekel ničesar in odšel, da mu izpolni željo.

Prošt se je takoj podal v ječo. Začudil se je, ko je ugledal Petra: bil je blede in oči je imel zardele vsled prečute noči. Predno ga je mogel nagovoriti, je Peter dvignil roke kakor k molitvi:

„Odpustite, gospod — zapeljan sem bil!“
In po kratkem premolku je pristavil:

Pri blagoslovu na kolodvoru v Novem mestu poje gimnazijski pevski zbor in sodeluje mestna godba. Šolska mladina se udeleži vsa z učiteljskimi zbori.

Serenada. Dne 25. maja zvečer bo v kapitelju serenada na čast visokim gostom, ki tu prenočujejo in gredo drugi dan na ogled transverzalne proti Brežicam.

• **Dolenjci**, pokažite v pondeljek ob priliki otvoritve belokranjske železnice pristen značaj Dolenjske. Ob vsaki hiši, ki se vidi iz železniške proge, naj v znak veselja plapolata slovenska (deželna) zastava.

Na dan s trobojnico! Rojaki ob vsej dolenjski progi in ob belokranjski železnici, pa po vsej lepi šentjernejski ravnini, koder se bodo vozili visoki dostojanstveniki, ne pozabite razobesiti naše deželne zastave, da pokažete svoje slovensko lice!

Novo mesto bo vse v zastavah.

• **Belokranjci**, na dan otvoritve oblecite se v narodne noše in pridite pozdravit na kolodvore slavnostni vlak.

Transverzalna železnica. Nj. ekselencija železnični minister Zdenko baron dr. Forster dne 25. maja ob povratku iz Belokranjine prenočuje v kapitelju in se v torek poda s spremstvom čez Št. Jernej, Kostanjevico, Brežice ogledat si svet za name-ravano transverzalko. Sprejemal bo prošnje občinskih zastopstev z desnega in levega brega Krke.

• **Izročitev proge** Rudolfovo-Metlika-deželna meja (Bubnjarci) javnemu prometu. Proga Rudolfovo-Metlika deželna meja (Bubnjarci) s postajami Birčna vas, Uršna Sela-Toplice, Semič, Črnomelj, Gradac na Kranjskem, Metlika s postajališčem in nakladiščem Kandija, s postajališčem in obratnim ogibališčem Rožni Dol-Pribišje in s postajališčema Dobravice in Rosalnice se izroči dne 27. maja 1914 javnemu prometu. Postaje Birčna vas, Uršna Sela-Toplice, Semič, Črnomelj, Gradac na Kranjskem, Metlika in postajališče in nakladišče Kandija se otvorijo za ves promet, postajališče in obratno ogibališče Rožni Dol-Pribišje za osebni in prtljažni promet, postajališči Dobravice in Rosalnice za osebni promet, za prtljažni promet pa potom naknadnega plačila pristojbin.

Tovorni tarifi belokranjske železnice začasni. Železniški minister je izjavil našemu deželnemu glavarju, da so sedaj objavljeni tarifi belokranjske železnice le začasni. Z upeljavo enotnih tovornih tarifov hoče železniška uprava vsaj tako dolgo počakati, da bo končana pravda ljubljanskega mesta proti delniški družbi Dolenjskih železnic radi neveljavnosti zakupne pogodbe, sklenjene med družbo in državno upravo. Ker je sedaj že pri najvišjem sodišču, je pričakovati v kratkem rešitve.

„Jaz sem katoličan!“

Proštu se je lice zjasnilo.

„Pridi, izgubljeni sin!“ je dejal ljubezno in mu podal roko, ki jo je ta iskreno poljubil.

Peter je bil svoboden.

Predno je zapustil ječo, je Peter poiskal pohojeno svetinjico, jo ocedil blata in pritiskal nanjo vroč poljub; njegova duša pa je klečala pred dvema materama in ju prosila odpuščanja.

„Prokleti — prokleti vsi, a ti najbolj, izdajalec prave vere!“ je kričal za odhajajočimi Vlahoviči.

„Njegove besede ti bodo v blagoslov,“ je dejal prošt.

Peter je čutil v srcu blaženost, kakršne doslej ni poznal.

* * *

In predikant Vlahovič?

Čez dva dni ga je prošt izpustil iz ječe proti oblubi, da takoj zapusti Kranjsko. Vlahovič je držal besedo in odšel na Štajersko. Na Vrnskem pa ga je zasačil ljubljanski škof Peter de Seebach ter ga imel dolgo časa zaprtega ob črnem kruhu in vodi. Gregor Vlahovič je bil eden najbolj fanatičnih predikantov na Kranjskem.

Iz Dolj. Maharovca. Veselja dan smo imeli dne 9. maja; postavili smo temelj novega gasilnega društva. V znak veselja so gromeli topiči. V kratkem bode blagoslovitev nove brizgalne in novega doma.

Podružnica „Slom. Zveze“ za novomeški in črnomeljski okraj je zborovala 14. maja v Novem mestu. Kdo bi si mislil, da se bo ta mlada podružnica „Slom. Zveze“ v tem kraju v tako kratkem času tako okrepila! Kljub temu, da je bilo zborovanje naznanjeno le v „Slovenca“ in „Dol. Novicah“ in navzlic slabemu vremenu si naštel v dvorani Rokodelskega doma 40 članov in članic. Počastila je naše zborovanje tudi več. duhovščina v lepem številu. — Predsednik g. Fr. Štular je izborni vodil zborovanje ter pozdravil veščast. duhovščino, došle člane in goste. Ker naša zborovanja niso namenjena zgolj medsebojnemu razgovoru, se je tudi to pot poskrbelo za poučno predavanje. Na tem zborovanju je predavala učiteljica gpđ. Josipina Vrce o temi: „Vzgoja značaja v ljudski šoli.“ V kratkih, jedrnatih in bodrilnih besedah je gdč. predavateljica izborna rešila svojo nalogo, za kar je žela občo pohvalo. — Da bi se zaneslo v podružnico bolj sveže in živahno delovanje, se je sklenilo, da priredi podružnica svoj izlet v Belokrajino in sicer v Črnomelj. Dan za ta poučni izlet se je določil definitivno na dan 4. junija, t. j. četrtek po Binkošti, ko bo nova belokrajinska železnična proga že otvorena. Odhod z novomeškega ozir. s kandijskega kolodvora ob 11. uri dop.; povratak iz Črnomlja pa ob polu 5. uri pop., da smo v Novem mestu že ob 6. uri zvečer. Na ta poučni izlet ste vabljeni vsi člani, prijatelji in somišljeniki „Slom. Zveze“, ne le naše mlade podružnice, temveč tudi drugih njenih nadebudnih sester. — Tovariši, tovarišice, prijatelji ter somišljeniki „Slom. Zveze“ vam velja klic: Hajd na nogo! Ojunačite se ter pojdite v Belokrajino! Vsi se udeležimo tega izleta po novi železnični progi in pohitimo v bajno in toli zapuščeno Belokrajino! Sedaj se ti nudi krasna prilika, da si ogledaš oni del naše mile slovenske domovine, kjer so naši pradedje zlasti ob turških navalih preivali kri za domovino in križ sveti! Prijatelj, pridi! Ne bo te žal!

Gospodarji in kmečki delavci! Kdor želi delavcev oz. išče dela, naj pošlje 20 v znamko na Dolenjske Novice z natančnim naslovom!

Lepo se čita današnji oglas Slov. Straže, s kojim se naročnikom turške srečke obetajo glavni dobitki po 400.000 in 200.000 zlatih frankov. Opozorjamo!

Gospodarske drobtine. Tečaj za pridelovanje zelenjadi na kmetijski šoli na Grmu se je vršil, kakor je bilo objavljeno, 11., 12., 13. pod vodstvom strokovnega učitelja Rud. Zdolška. Tečaju je prisostovalo 20 udeleženk, med temi 4 gospe učiteljice. Predavanja gosp. strokovnega učitelja so bila nad vse zanimiva, da so jim udeleženke z velikim zanimanjem sledile. Le žal, da je bilo temu tečaju odmerjeno tako malo časa. Hvale vredno je, da so se začele za vrtnarstvo zanimati gospe učiteljice same, ker oblast jim itak ne privošči prilike, izobraziti se v tej stroki, ki bi jih usposobila vzgajati tostransko naša dekleta. Kakor znano, ni vrtnarstvo v nobeni deželi tako malo napredovalo kakor na Kranjskem. Upajmo, da nam bodo taki tečaji toliko pripomogli, da bomo šli v tem oziru lahko s časom naprej.

Ameriški novičar. V Jolietu je umrla 37 let stara soproga Antona Judniča, kateremu je zapustila 9 nedoraslih otrok. — „Amerikanski Slovenec“ poroča, da vlada nabira radovoljce radi preteče vojske z Mehiko. Zglasilo se je 22 mladeničev, a sposobne so spoznali

le 3, mej temi 2 Slovenca Jos. Legan in Frank Mustar. Torej znajo tudi v Ameriki ceniti „kranjske fante“. — Prvi slovenski advokat v Ameriki je R. F. Kompare, ki biva v Chicagi. — V Jolietu sta bila 29. aprila v slovenski cerkvi poročena Ivan Težak in Ivanka Dečman. Imela sta odlične slovenske svate. Nevesta je izborna pevka, sodeluje pri slovenskih prireditvah. — Koncem aprila so bili ondi poročeni še: Anton Jagodnik z Marijo Vičič; Anton Plevnik z Romano Sevšek; Andrej Lozar z Brnardo Povšič. Dne 2. maja pa Jakob Trlep z Marijo Koncilja, Jakob Čindrl z Antonijo Kribič. — V Chisholmu Min. se je 20. aprila v rudniku ponesrečil 22 letni mladenič Fran Rogina; vnel se mu je smodnik ter mu strašno poškodoval glavo, da je drugi dan izdihnil. Doma je bil v Dragatušu na Belokranjskem, kjer mu žive še stariši. Slovenski župnik Šiferer ga je pokopal, slovenska godba mu je svirala zadnje slovo.

Posredovanje dela. Hlapec. Išče se za neko župnišče v bližini Novega mesta pošten mladenič, ki bi opravljal službo hlapca in cerkovnika.

Listnica uredništva: Nekaj dopisov smo morali odložiti za prihodnjo številko, ker je za sedaj premalo prostora.

Na prodaj ali v najem se odda 33-3-2 hiša, pripravna za pekovsko obrt.

Hiša je pri farni cerkvi, katera se bode sedaj na novo zidala, in kjer do sedaj še ni nobenega peka. — Več pove lastnik Franc Krevs, pos. in gost. Vrhpeč št. 18, p. Mirnapeč.

VINO

domačega pridelka, jako dobro, se proda v vsaki množini od 57 l naprej, liter 40 do 48 vinarjev — v graščini Bajnof pri Rudolfovem. 36-3-1

Deček in deklica

najmanj 14 let stara, se sprejmeta v manufakturno trgovino Karola Barborič v Novem mestu. 22-0-3

Učenec

se takoj sprejme, ki ima veselje do kleparstva. Star mora biti 14 let in iz poštene hiše. Več pove upravništvo Dol. Novic.

13-6-6

Advokat

D^r. Ignac Malnerič

je otvoril svojo pisarno

v Novem mestu, Glavni trg

nasproti trgovine Ogoreutz.

KEIL^{ov} LAK

najboljši lak za tla iz mehkega lesa.

- Keil-ova bela prevlaka (glazura) za umivalne mize 90 v.
- Keil-ova pasta za čevlje 30 v.
- Keil-ov lak za zlatenje okvirjev 40 v.
- Keil-ovo leščilo za podo 90 v.
- Keil-ov lak za klobuke v različnih barvah ima vedno v zalogi trdka:

J. Picek, Novo mesto.

Črnomelj: Anton Zure.
Idrija: Val. Lapajne.
Kamnik: L. Petek.
Kočevje: Franz Loy.
Kranj: Franc Dolenc.
Ljubljana: Leskovec & Meden.
Škofja Loka: M. Žigon.
Zagorje: Rih. E. Mihelčič.
Radovljica: Otto Homan. 21-6-3

VOZNI RED

Ljubljana gl. k. - Rudolfovo - Buhjarci — Buhjarci - Rudolfovo - Ljubljana gl. k.

Ljubljana gl. k.		Rudolfovo		Buhjarci		Buhjarci		Rudolfovo		Ljubljana gl. k.				
Zjutraj	Zjutraj	Predpoldne	Popoldne	Popoldne	Zvečer	Zvečer	Kilometri	POSTAJE	Zjutraj	Zjutraj	Predpoldne	Popoldne	Zvečer	Zvečer
	805	1252	636	901	—	—	—	od. Ljubljana gl. k. . . . . pr.	856	1055	235	923		
	814	101	645	914	05	—	—	Ljubljana dol. k.	848	1047	227	915		
	823	110	—	924	10	—	—	Laverca	888	—	215	902		
	832	117	700	931	12	—	—	Škofljica	832	1032	209	856		
	843	128	—	943	18	—	—	Šmarje-Sap.	821	—	158	845		
	850	135	715	950	22	—	—	pr.) Grosuplje . . . . . od.	813	1015	150	837		
	900	145	720	958	—	—	—	od.) . . . . . pr.	757	1005	138	823		
	908	152	—	1005	26	—	—	Boštanj	749	—	131	816		
	914	157	—	1010	28	—	—	Žalžina	742	—	126	811		
	923	206	739	1019	32	—	—	Višnja gora	732	947	116	802		
	936	217	750	1030	38	—	—	Zatičina	721	936	105	750		
	943	224	—	1037	42	—	—	Št. Vid pri Zatičini	712	—	1256	738		
	948	229	—	1042	44	—	—	Radohova vas	708	—	1252	734		
	958	239	—	1052	50	—	—	Sv. Lovrene na Kr.	657	—	1240	722		
	1005	246	817	1059	53	—	—	Velika Loka	652	909	1234	715		
	1014	255	826	1108	57	—	—	pr.) Trebnje . . . . . od.	642	859	1224	702		
646	1016	100	257	828	1109	—	—	od.) . . . . . pr.	636	855	933	1219	220	655
653	1022	107	303	—	1115	61	—	Ponikve	631	—	927	1213	214	649
704	1033	118	314	—	1126	66	—	Mirna Peč	621	—	917	1102	208	639
720	1048	134	329	857	1141	76	—	pr.) Rudolfovo . . . . . od.	605	824	900	1145	146	621
400	1100	—	335	909	—	—	—	od.) . . . . . pr.	814	—	1133	605	1034	
405	1105	—	340	914	—	—	—	Kandija	810	—	1129	601	1030	
418	1118	—	352	926	—	—	—	Virčna vas	759	—	1117	549	1018	
431	1134	—	405	939	—	—	—	Uršna sela-Toplice	745	—	1102	534	1004	
444	1148	—	418	952	—	—	—	Rožni Dol-Pribišje	736	—	1053	524	955	
455	1202	—	429	1003	—	—	—	Semič	722	—	1038	509	940	
516	1223	—	450	1022	—	—	—	Črnomelj	703	—	1018	449	920	
528	1237	—	502	1034	—	—	—	Gradac na Kranjskem	646	—	1000	431	903	
537	1247	—	510	1043	—	—	—	Dobravice	636	—	950	421	854	
550	106	—	522	1057	—	—	—	Metlika	626	—	940	409	844	
554	110	—	525	1101	—	—	—	Rosalnice	616	—	929	354	834	
558	114	—	530	1105	—	—	—	pr.) Buhjarci . . . . . od.	612	—	925	350	830	

Veliko in lepo izbiro podobic za I. sv. obhajilo ima v zalogi knjigarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Vljudno se naznanja otvoritev 26-4-3

modne trgovine

Novo mesto **A. DRAME** Novo mesto
Glavni trg 65 Glavni trg 65

Priporočajo se vsi modni predmeti, šivalne potreščine, stezniki, ki se perejo, kakor vsako drugo perilo, ne da bi se odstranile vloge (jamči se za vsak kos), moderne bluze, damsko in moško perilo, najmodernejše kravate, otroško higijenično perilo „Tetra“, toaletna mila in parfumi, prvovrstne kakovosti.

Naročila se izvršujejo točno.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4³/₄ 0/0 1-0-7

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Turške srečke!!!

6 žrebanj vsako leto. — Glavni dobitki v zlatih frankih:

400.000, 400.000, 400.000, 200.000, 200.000, 200.000.

Vsaka srečka mora zadeti!

Pozor!! Prihodnje žrebanje: **1. junija.**

Mesečni obrok 6 kron.

Pojasnila daje in naročila sprejema za „Slovensko Stražo“
Valentin Urbančič, Ljubljana 3.